Τα παρακάτω φύλλα εργασίας είναι διαθέσιμα σε μορφή Α4 για λήψη και εκτύπωση:

- Κλείδα παρατήρησης
- Πίνακας «Λειτουργικής ανάλυσης»
- Πίνακας «Λειτουργίας της συμπεριφοράς»
- Πίνακας αυτοαξιολόγησης
- Πίνακας αξιολόγησης
- Επικοινωνία σχολείου-οικογένειας

© 2023, S. Pezzica, *Υπερκινητικότητα, Παρορμητικότητα, Δυσκολίες Συγκέντρωσης και προσοχής,* Under Licenseby Erickson, Εκδόσεις Δίπτυχο

ΚΛΕΙΔΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

Γράψτε το όνομα της δραστηριότητας που έχετε πραγματοποιήσει και τη συνολική διάρκειά της. Σημειώστε με ένα σταυρό το επίπεδο υπερκινητικότητας που εκδηλώνεται, λαμβάνοντας υπόψη ότι η βαθμολογία 1 αντιστοιχεί σε χαμηλό επίπεδο υπερκινητικότητας (Το παιδί παραμένει καθισμένο καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας), το 3 ένα ενδιάμεσο επίπεδο (Σηκώνεται αρκετές φορές αλλά επιστρέφει μόνο του στη θέση του ή μετά από μία σύντομη εντολή) και το 5 ένα υψηλό επίπεδο υπερκινητικότητας (Σηκώνεται και ενοχλεί τους συμμαθητές του, δεν μπορεί να καθίσει).

Τέλος, γράψτε τις παρατηρήσεις σας: Τι μπορεί να προκάλεσε την αυξημένη συμπεριφορά υπερκινητικότητας του παιδιού; Τι το βοήθησε να ρυθμίσει τη συμπεριφορά του;

Πεδίο εμπειρίας	Δραστηριότητα	Διάρκεια	Επίπεδο υπερκινητικότητας	Παρατηρήσεις
Ο εαυτός του και οι άλλοι			1 2 3 4 5	
Το σώμα και η κίνηση			1 2 3 4 5	
Εικόνες, ήχοι και χρώματα			1 2 3 4 5	
Διάλογοι και λέξεις			1 2 3 4 5	
Ο κόσμος γύρω μας			1 2 3 4 5	

© 2023, S. Pezzica, *Υπερκινητικότητα, Παρορμητικότητα, Δυσκολίες Συγκέντρωσης και προσοχής*, Under Licenseby Erickson, Εκδόσεις Δίπτυχο

ΠΙΝΑΚΑΣ «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ»

Παρατηρήστε την προβληματική συμπεριφορά και καταγράψτε την στον πίνακα ως παράδειγμα. Επαναλάβετε την παρατήρηση κάθε φορά που εμφανίζεται μια προβληματική συμπεριφορά για να εκτιμήσετε ποιες καταστάσεις είναι πιο πιθανό να την ενεργοποιούν (ιστορικό) και ποιες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις φέρνουν ένα καλύτερο / χειρότερο αποτέλεσμα (επακόλουθα και αποτέλεσμα).

Κατάσταση	Ιστορικό	Συμπεριφορά	Επακόλουθα	Αποτέλεσμα
Στην τραπεζαρία, τα παιδιά είναι στα τραπέζια και περιμένουν το φαγητό τους.	Ο Κώστας παρατηρεί ότι το κομμάτι της πίτσας του είναι μικρότερο από αυτό του Νικόλα.	Ο Κώστας παίρνει το κομμάτι του Νικόλα και φεύγει.	Η δασκάλα φέρνει τον Κώστα στην έδρα. Για να επιστρέψει στη θέση του θα πρέπει να ζητήσει συγνώμη από τον Νικόλα.	Ο Κώστας μένει κάποια λεπτά στην έδρα, μετά ζητάει συγνώμη και συνεχίζουν το φαγητό όλα μαζί.

Κατάσταση = Πού; Με ποιον; Πότε;

Ιστορικό = Τι συνέβη πριν;

Συμπεριφορά = Τι κάνει το παιδί;

Επακόλουθα = Ποιες είναι οι αντιδράσεις του ενήλικα και των συμμαθητών του;

Αποτέλεσμα = Πώς άλλαξε η προβληματική συμπεριφορά (μειώθηκε, αυξήθηκε, έμεινε αμετάβλητη);

© 2023, S. Pezzica, *Υπερκινητικότητα, Παρορμητικότητα, Δυσκολίες Συγκέντρωσης και προσοχής*, Under Licenseby Erickson, Εκδόσεις Δίπτυχο

ΠΙΝΑΚΑΣ «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ»

Με βάση τις καταγεγραμμένες παρατηρήσεις σας, προσδιορίστε τη λειτουργία της συμπεριφοράς.

Λειτουργία	Γιατί το κάνει;
Τραβάει την προσοχή	Θέλει να πάει κοντά του ο ενήλικας. Θέλει να ενεργοποιηθεί συναισθηματικά (να ανησυχήσει) ο ενήλικας.

Στρατηγικές

Δώστε στο παιδί την προσοχή σας όταν χρειάζεται με λειτουργικό τρόπο.
Αγνοήστε ενοχλητικές συμπεριφορές με χαμηλά επίπεδα έντασης, στρέφοντας την προσοχή σας στην ομάδα, επιλέγοντας την κατάλληλη συμπεριφορά για την προσέγγιση του παιδιού.
Εάν το παιδί απαιτεί προσοχή με προκλήσεις, προειδοποιήστε το εξηγώντας γιατί: «Όχι έτσι. Δεν μου αρέσει και δεν με ενδιαφέρει. Δεν θα έχεις την προσοχή μου έτσι».

Λειτουργία	Γιατί το κάνει;
Αποφύγετε δυσάρεστες καταστάσεις	Αποφεύγει την εκτέλεση δυσάρεστων δραστηριοτήτων ή δραστηριοτήτων που θεωρεί ότι δεν θα καταφέρει.

Στρατηγικές

Προσαρμόστε τις δραστηριότητες στις δεξιότητες που διαθέτει.
Προτείνετε δραστηριότητες που εμπλέκουν το παιδί, αλλά επιτρέπουν την επίτευξη της επιτυχίας.
Διατηρήστε την εμπιστοσύνη στις δυνατότητές του: «Μην ανησυχείς, μπορείς και ξέρεις πώς να το κάνεις».
Διασφαλίστε του την υποστήριξή σας, εάν είναι απαραίτητο, ειδικά κατά την έναρξη της δραστηριότητας.
Μειώστε τον φόρτο εργασίας και τη διάρκεια της εργασίας, βοηθώντας το για παράδειγμα να οργανώσει τα υλικά.
Βεβαιωθείτε ότι το παιδί ξέρει τι να κάνει.

Λειτουργία	Γιατί το κάνει;
Ομοιοστατική ρύθμιση	Το παιδί δεν μπορεί να ρυθμίσει τη συμπεριφορά.

Στρατηγικές

Κάντε σύντομα διαλείμματα πριν το παιδί νιώσει πολύ κουρασμένο.
Διαφοροποιήστε τις δραστηριότητες εξισορροπώντας στιγμές δραστηριότητας που εναλλάσσονται με στιγμές ξεκούρασης για να το συνηθίσετε στην αλλαγή του ρυθμού και την ικανότητα να χαλαρώσει.
Προτείνετε δραστηριότητες που είναι ουσιαστικές, ευπρόσδεκτες και ανάλογες με τις δυνατότητές του.
Καθιερώστε ρουτίνες έναρξης και λήξης της δραστηριότητας ώστε να καταλαβαίνει πότε είναι ώρα να ξεκινήσει και να τελειώσει.
Προσανατολίστε τη δράση: μην καταπιέζετε τη δράση του παιδιού προβλέποντας την εξέλιξη, αλλά προσανατολίστε την πιο εποικοδομητικά.

Λειτουργία	Γιατί το κάνει;
Επίτευξη συγκεκριμένων ανταμοιβών	Η δυσλειτουργική συμπεριφορά οδηγεί σε ανταμοιβές.

Στρατηγικές

Ορίστε λογικές συνέπειες: «Θα πάρεις το αυτοκινητάκι όταν το ζητήσεις ευγενικά.»
Ενισχύστε τη σωστή συμπεριφορά, επαινέστε το παιδί κάθε φορά που είναι σε θέση να περιμένει.
Μην παρέχετε προνόμια για δυσλειτουργική συμπεριφορά, όπως: «Ας πάμε στην αυλή γιατί δεν μπορώ να σε κάνω καλά».

© 2023, S. Pezzica, *Υπερκινητικότητα, Παρορμητικότητα, Δυσκολίες Συγκέντρωσης και προσοχής,* Under Licenseby Erickson, Εκδόσεις Δίπτυχο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σημειώστε με ένα σταυρό τη βαθμολογία που αντιπροσωπεύει τη δουλειά σας με βάση την τελευταία εβδομάδα. Ο βαθμός 1 αντιστοιχεί στο «καθόλου», το 3 στο «αρκετά» και το 5 στο «τέλεια».

Οργάνωση

Πώς λειτούργησε η οργάνωση...

των υλικών	1 2 3 4 5
του χρόνου, των παύσεων και του ρυθμού των δραστηριοτήτων	1 2 3 4 5
των χώρων	1 2 3 4 5
της πρόβλεψης και των ρουτινών	1 2 3 4 5

Ένταξη

Πόσο...

αναζήτησα τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και τις δυνατότητες του παιδιού	1 2 3 4 5
αναγνώρισα, προώθησα και αντάμειψα τις ιδιαιτερότητες του παιδιού	1 2 3 4 5
ενίσχυσα τη σχεσιακή ανταλλαγή στην ομάδα των συνομηλίκων	1 2 3 4 5
έχτισα ένα δίκτυο προστασίας με συναδέλφους και γονείς	1 2 3 4 5

Στρατηγικές

Μπόρεσα να χρησιμοποιήσω αποτελεσματικά...

οπτικούς μεσολαβητές όπως εικονογράμματα, σύμβολα, οπτικές ακολουθίες	1 2 3 4 5
την απλή, σαφή και σύντομη επικοινωνία	1 2 3 4 5
τις λογικές συνέπειες της πράξης	1 2 3 4 5
τη συστηματική αγνόηση των ελαφρώς ενοχλητικών συμπεριφορών	1 2 3 4 5

© 2023, S. Pezzica, *Υπερκινητικότητα, Παρορμητικότητα, Δυσκολίες Συγκέντρωσης και προσοχής,* Under Licenseby Erickson, Εκδόσεις Δίπτυχο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σημειώστε με ένα σταυρό τη βαθμολογία που αντιπροσωπεύει τη δουλειά σας με βάση την τελευταία εβδομάδα. Ο βαθμός 1 αντιστοιχεί στο «καθόλου», το 3 στο «αρκετά» και το 5 στο «τέλεια».

Σχέση με συμμαθητές

Συνεργάζεται με τους συμμαθητές κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων	1 2 3 4 5
Εκφράζει και διαχειρίζεται τα συναισθήματα	1 2 3 4 5
Παίρνει μέρος με τον κατάλληλο τρόπο στα ομαδικά παιχνίδια	1 2 3 4 5

Προσέγγιση των δραστηριοτήτων

Δείχνει περιέργεια για τις προτεινόμενες δραστηριότητες	1 2 3 4 5
Είναι αυτόνομο στην εκτέλεση δραστηριοτήτων ή ξέρει πώς να ζητήσει βοήθεια εάν είναι απαραίτητο	1 2 3 4 5
Ξεκινάει και ολοκληρώνει την εργασία του	1 2 3 4 5

Ειδικά χαρακτηριστικά

Διαμορφώνει τα επίπεδα κινητικής δραστηριότητας	1 2 3 4 5
Διαχειρίζεται τους χρόνους αναμονής	1 2 3 4 5
Παραμένει συγκεντρωμένο κατά τη διάρκεια της προτεινόμενης δραστηριότητας	1 2 3 4 5

© 2023, S. Pezzica, *Υπερκινητικότητα, Παρορμητικότητα, Δυσκολίες Συγκέντρωσης και προσοχής,* Under Licenseby Erickson, Εκδόσεις Δίπτυχο

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ– ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Σημειώστε με ένα σταυρό τη βαθμολογία που αντιπροσωπεύει τη δουλειά σας με βάση την τελευταία εβδομάδα. Ο βαθμός 1 αντιστοιχεί στο «καθόλου», το 3 στο «αρκετά» και το 5 στο «τέλεια».

Επιλέξτε τον χώρο και τον χρόνο

- Ξεχωρίστε την καθημερινή επικοινωνία με τους γονείς με στόχο την υποδοχή και την προώθηση μιας σχέσης εμπιστοσύνης, από αυτή που αφορά συγκεκριμένες συμπεριφορές.
- Αποφύγετε την επικοινωνία ενώ στέκεστε στην πόρτα της αίθουσας, μιλώντας βιαστικά για καταστάσεις που σας έχουν ενεργοποιήσει συναισθηματικά: η επικοινωνία που διαμεσολαβείται από τα συναισθήματα της στιγμής μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τον επικοινωνιακό σχεδιασμό.
- Εάν είναι απαραίτητο, προγραμματίστε τακτικές συναντήσεις για να μοιραστείτε τους στόχους και να παρακολουθείτε την πρόοδο του παιδιού.

Αναστολή κριτικής

Να είστε έτοιμοι να ακούσετε και να δεχθείτε τις διηγήσεις των γονέων: θα είναι ανεκτίμητες για να γνωρίσετε πτυχές του παιδιού που δεν αναδύονται στο σχολικό πλαίσιο.

Επικοινωνήστε αποτελεσματικά

Είναι σημαντικό να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα με απλότητα και σαφήνεια.
Μοιραστείτε τις παρατηρήσεις σας (περιγραφή συμπεριφορών) και όχι τις ερμηνείες σας (κρίσεις).

Ορίστε το θέμα	*Αποφασίσαμε να οργανώσουμε αυτή τη συνάντηση για να μοιραστούμε μαζί σας...*
Επισημάνετε πόρους και θετικές όψεις	*Παρατηρήσαμε ότι... /έχει βελτιωθεί...*
Εκφράστε τις δυσκολίες	*Οι πιο δύσκολες στιγμές είναι όταν... Βασίστε την επικοινωνία σας στην περιγραφή συμπεριφορών και καταστάσεων (δείτε τον Πίνακα Λειτουργικής Ανάλυσης), αποφεύγοντας να κάνετε κρίσεις (Το παιδί σας είναι σίφουνας) ή χρησιμοποιώντας κλινικούς όρους (Το παιδί σας είναι υπερκινητικό).*
Περιγράψτε τις πιθανές συνέπειες της συμπεριφοράς	*Θα ήταν προτιμότερο να κατανοήσουμε καλύτερα αυτή τη συμπεριφορά. Φοβάμαι ότι είναι... δυσκολεύεται περισσότερο στο...*
Ακούστε τους γονείς	*Κάντε ανοιχτές ερωτήσεις που επιτρέπουν στους γονείς να μοιραστούν τα δυνατά σημεία και τις προκλήσεις του παιδιού εκτός σχολείου. Για παράδειγμα: Πώς συμπεριφέρεται το παιδί όταν...;, Ποιες είναι οι δραστηριότητες που προτιμά;.*
Οργανώστε σε στάδια το τι πρέπει να γίνει	*Αυτόν τον μήνα θα μπορούσαμε να εργαστούμε πάνω σε αυτές τις πτυχές... Για να πετύχουμε αυτόν τον στόχο θα κάνουμε... (αλλαγές σε εμάς, στην τάξη, στα υλικά).*
Δημιουργήστε ένα σύμφωνο	*Το παιδί μπορεί να βοηθηθεί αν διαπιστώσει μια αρμονία μεταξύ αυτού που απαιτείται στο σχολείο και στο σπίτι, ώστε να μπορείτε ...*
Ανακεφαλαίωση και χαιρετισμοί	*Κλείνοντας τη συνάντησή μας μπορούμε να συνοψίσουμε σε αυτά τα σημεία:...*

© 2023, S. Pezzica, *Υπερκινητικότητα, Παρορμητικότητα, Δυσκολίες Συγκέντρωσης και προσοχής,* Under Licenseby Erickson, Εκδόσεις Δίπτυχο